

G
X
110 Reykjavík

Reykjavík, 20. maí 2021
Tilvísun: OS2020090055/10.5
Verknúmer: 435 3420

Efni: Kvörtun vegna tjóns á prentplötu

Málsatvik

Orkustofnun barst kvörtun dags. 17. september 2020 með tölvupósti frá G, ásamt fylgiskjölum sem innihéldu mynd af prenthaus og reikningi dags. 7. júlí 2020 vegna tjóns sem varð vegna ófullnægjandi raforkugæða og truflana í raforkukerfinu 1. mars 2020. Tjónið varðar tjóni á prentplötu í heitavatspotti. Notkunarstaður er V, 311 Borganes.

Með kvörtuninni fylgdi afstaða RARIK í málinu frá 5. nóvember 2020 þar sem RARIK hafnar bótaskyldu. Að mati kvartanda ber RARIK ábyrgð á tjóninu.

Málsástæður og sjónarmið aðila

Í kvörtun kemur m.a. fram:

RARIK hefur afgreitt kvörtun undirritaðs um ófullnægjandi raforkugæði og tjón vegna truflana í raforkukerfinu þann 1. mars 2020 á notkunarstað: V, 311 Borganes. Niðurstaðan afgreiðslunnar er á þann veg að RARIK hafnar bótaskyldu þar sem metið er svo að ekki hafi orðið spennufrávik utan leyfilegra marka á notkunarstað á þessum tíma.

Með vísan í 8. gr. reglugerðar nr. 1048/2004 um gæði raforku og afhendingaröryggi, vill undirritaður kvarta til Orkustofnunar yfir framangreindri afgreiðslu á erindinu.

Með kvörtun fylgir reikningur og tölvupóstur frá fyrirtækinu P þar sem fram kemur að þeirra skýring sé að augljóslega hafi komið straumur á prentplötuna sem hafi orsakað mikinn hita sem skemmt hafi rásir, „relay“ og þétta.

Með kvörtun fylgir svar RARIK dags. 15. maí 2020 en þar segir RARIK hafa lokið umfjöllun sinni um umrædda kvörtun og að niðurstaða RARIK sé að ekki hafi komið fram spennufrávik utan leyfilegrar vikmarka á notkunarstað á umræddum tíma. Í ljósi þess verði ekki fallist á að spennusveifla sem vísað er í kvörtun yðar hafi borist frá raforkukerfinu. RARIK hafni því bótaskyldu.

Sjónarmið RARIK

Orkustofnun bauð RARIK að tjá sig um kvörtunina ásamt því að stofnunin óskaði sérstaklega eftir upplýsingum um einstök atriði með bréfi dags. 21. október 2020. RARIK veitti svör og umsögn um einstök atriðið með bréfi dags. 5. nóvember 2020.

Í umsögninni kemur fram að engar upplýsingar eru til staðar í kerfum RARIK um truflun þann dag sem kvartandi tilgreinir sem tjónsdag og því getur fyrirtækið ekki gefið skýringar á viðkomandi tjóni. En skv. truflunarskráningarkerfi RARIK eru þar tilgreindar þrjár truflanir sem eru skráðar í mars en engin truflun er skráð 1. mars 2020.

Orkumælir á notkunarstað er svokallaður Omniamælir sem safnar upplýsingum um atburði og rafmagnsleysi. Við rannsókn málsins voru skoðuð gögn fyrir tímabilið 12.02.2020 – 16.04.2020 en eldri gögn voru ekki tiltæk þar sem þau höfðu ekki verið geymd lengra aftur í tímann. Samkvæmt þessum gögnum urðu rafmagnsleysi á tímabilinu í eftirfarandi skipti:

- a) 16/3 kl. 3.30. var straumlaust í 10 mínútur.
- b) 23/3 kl. 19:45:13 til 19:54:40 var straumlaust. í 9 mínútur.
- c) 23/3 kl. 21:51:24 til 21:54:48 var straumlaust. í 3 mínútur.

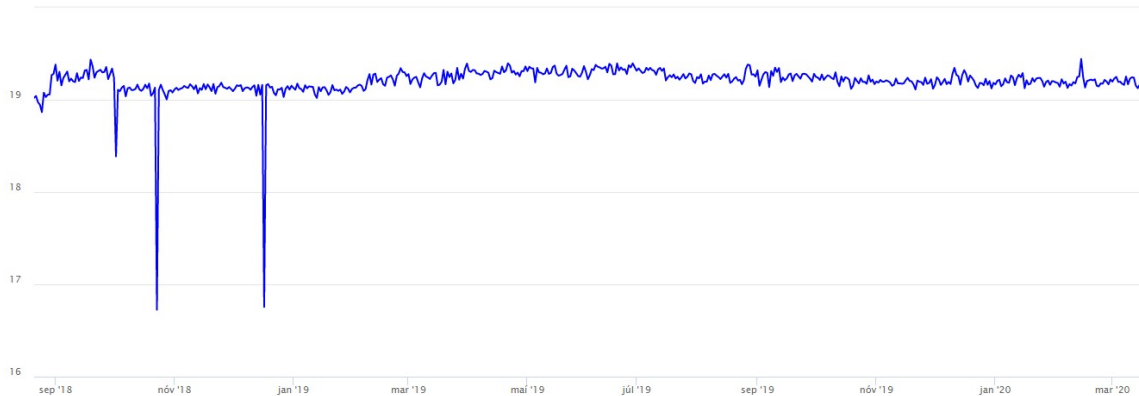
Ekki sé annað að sjá að það hafi verið „eðlilegt“ straumleysi í þessum tilfellum, mælir skráir atburð með lága spennu og verður síðan straumlaus.

Samkvæmt svörum RARIK er enga rekstraruflun að finna í kerfi RARIK þann 1. mars. 2020. Því til staðfestingar er vísað í mynd A sem fylgdi andmælum RARIK.

Samkvæmt upplýsingum frá RARIK varðandi spennumælingar á tímabilinu 22.3. – 16.4.2020 kemur fram að hæsta spennu mælist 249 V sem telst vera innan viðmiðunarmarka skv. reglugerð nr. 1048/2004 um gæði raforku og afhendingaröryggi með áorðnum breytingum. Ekki er nákvæmlega tilgreint hvenær hæsta spennugildi var mælt.

Einnig var óskað eftir mælingum á gæðum raforku frá mars 2017 til mars 2020 og hversu oft spennugæði hafi verið utan leyfilegra vikmarka á þessu tímabili. Í svari RARIK kemur fram að fyrirtækið viðhefur ekki reglulega söfnun með spennumælingum í dreifikerfinu nema á völdum stöðum, eins og veitan gerir grein fyrir í árlegum skilgreinum til Orkustofnunar. Ennfremur tilgreinir að RARIK að við yfirferð á innsendum kvörtunum hafi komið í ljós að engin kvörtun hafi borist fyrirtækinu sem kallað hefur á spennugæðamælingar í námunda við notkunarstað kvartanda. Umbeðnar upplýsingar eru því ekki tiltækar, aðrar en það sem þegar hefur verið rakið hér að ofan. Hins vegar mætti draga þá ályktun út frá þessu að spennugæðin á svæðinu séu viðunandi eða góð.

Þó séu eldri mælingar spennu í V aðgengilegra aftur í tímann. Í svari RARIK fylgir með í mynd C þar sem hægt er að sjá spennu í V frá september 2018 til mars 2020. Ekki er hægt að sjá á því grafi að spennufrávik séu á þessu tímabili undir eða yfir vikmörkum á þessu tímabili.

Mynd C. Spenna í V frá ágúst 2018 til september til mars 2020.

Ennfremur kemur fram afstaða RARIK almennt og telur fyrirtækið óljóst hvenær bilun á rafmagnspotti átti sér stað nema að hún gæti hafa átt sér stað í mars 2020. Skráð truflun er 23. mars 2020 en ekkert er í skrá hjá RARIK sem bendir til þess að þá hafi spennan farið yfir viðmiðunarmörk. Einnig telur RARIK sig geta séð að lekaliði í sumarhúsi kvartanda hafi leyst út 25. mars 2020. En samkvæmt mælingum RARIK varð neysluveita tjónþola álagslaus þann þann dag. Að mati RARIK leysir lekaliði út við bilun í neysluveitu, ellegar handvirkann útslátt. Hugsanlega gæti orsökinni verið umrædd bilun í rafmagnspotti tjónþola. Er sú líklegasta raunin ef byggja skal á fyrirliggjandi gögnum málsins. RARIK hafnar því að fyrirtækið sé bótaskyld.

Athugasemdir kvartanda við sjónarmið RARIK

Orkustofnun bauð kvartanda að koma á framfæri athugasemdum við afstöðu RARIK til kvörtunarinnar með bréfi dags. 13. nóvember 2020. Og einnig sent í tölvupósti. Frestur var veittur til 26. nóvember 2020. Að höfðu sambandi við kæranda með hliðjón af því að hann vildi frá lengri frest til að láta lögfræðing skoða málið þar sem hann gæti ekki tekið undir rök sem koma fram í bréfi RARIK. Orkustofnun gaf þá kvartanda aukafrest til 17. desember 2020. Engar athugasemdir hafa borist Orkustofnun.

Forsendur og niðurstaða

Samkvæmt lýsingu kvartanda varð tjón á prentaus í heitavatnspotti 1. mars 2020 sem megi rekja til ófullnægjandi raforkugæða og truflana í raforkukerfi RARIK þann 1. mars 2020. Samkvæmt athugasemdum RARIK, dags. 5. nóvember 2020 var engin truflun skráð 1. mars 2020. Einnig telur RARIK að lekaliði í sumarhúsi kvartanda hafi leyst út 25. mars 2020.

Samkvæmt skilgreiningu 2. tl. 3. gr. raforkulaga nr. 65/2003 er dreifveita fyrirtæki sem hefur leyfi til dreifingar raforku á afmörkuðu svæði. Í 3. tl. er dreifiveitusvæði skilgreint sem landssvæði þar sem dreifveita hefur einkarétt og skyldu til dreifingar raforku.

Um starfsemi og skyldur dreifveitu er fjallað um í 16. gr. raforkulaga nr. 65/2003. Dreifveita annast dreifingu raforku og kerfisstjórnun á dreifiveitusvæði sínu. Hún skal viðhalda, endurbæta og byggja dreifikerfið upp á hagkvæman hátt að teknu tilliti til öryggis, skilvirkni. áreiðanleika afhendingar og gæða raforku sbr. 1. mgr. 16. gr. laganna.

Reglugerð nr. 1048/2004 um gæði raforku og afhendingaröryggi er m.a. ætlað að tryggja, svo sem kostur er, fullnægjandi gæði og afhendingaröryggi raforku. Í II. kafla er fjallað um skyldur. Samkvæmt 5. gr. skulu vinnslufyrirtæki, flutningsfyrirtækið og dreifiveitur koma á innra eftirliti með gæðum raforku og afhendingaröryggi í samræmi við 28. gr. raforkulaga. Ákvæði 6. gr. reglugerðarinnar fjalla um úrbætur og kemur þar m.a. fram að verði truflanir í kerfum flutningsfyrirtækis, dreifiveitna eða vinnslufyrirtækja, sem valda flutningstakmörkunum, skerðingu á raforku eða færa ástand þeirra úr skorðum svo það lendi utan marka, skulu framangreind fyrirtæki bæta rekstrarástand kerfa sinna svo fljótt sem kostur sé.

Orkustofnun bendir á að ákvæði 6. gr. reglugerðar nr. 1048/2004 á við um tilvik þegar truflanir eru í kerfum flutningsfyrirtækis, dreifiveitna eða vinnslufyrirtækja er að ræða. Ekkert bendir til þess að RARIK hafi ekki sinnt skyldu sinni samkvæmt 1. mgr. 6. gr. reglugerðar nr. 1048/2004 um að bæta rekstrarástandi kerfa sinna svo fljótt sem kostur. Orkustofnun bendir einnig á að ákvæði 2. mgr. 6. gr. reglugerðar nr. 1048/2004 tekur til tilvika þegar um er að ræða viðhald á raforkukerfinu sem veldur skerðingu eða flutningstakmörkunum. Í þeim tilvikum er viðhald nauðsynlegt og geta dreifiveitur og flutningsfyrirtæki séð slíkar skerðingar fyrir

Í 11. gr. reglugerðar um gæði raforku og afhendingaröryggi kemur fram að flutningsfyrirtæki/dreifiveitur skulu fylgjast með spennu í kerfinu og breytingum sem verða á henni. Í töflu 2 í viðkomandi grein kemur fram að miða skal við að tíðni sé 50 Hz leyfilegu eru ákveðin frávik. Varðandi afhendingarspennu eru vikið mörkin +/-10%. Nafnspenna er miðuð við 230 V og eru því lægri mörkin 207 V en hærri mörkin 253 V. Ef hæsta spenna hjá RARIK mælist 249 V er hún þá innan þeirra marka sem reglugerðin kveður á um.

Það liggur fyrir samkvæmt athugasemdum frá RARIK dags. 5. nóvember 2020 að hæsta spenna sem mæld var á tímabilinu frá 22.3. – 16.4.2020 var 249 V sem telst vera innan viðmiðunarmarkna skv. reglugerð nr. 1048/2004 um gæði raforku og afhendingaröryggi með áorðnum breytingum.

Meginreglan er sú að tjónþoli á rétt til bóta séu tiltekin skilyrði fyrir hendi en reglur um skaðabætur taka eingöngu til þess tjóns sem verður af tilteknum orsökum auk þess sem tjón verður að vera rakið til sakar. Þannig verður tjónþoli að sýna fram á, að einhver annar en hann sjálfur eigi sök á tjóninu vegna mistaka, yfirsjónar, vanrækslu eða þess háttar. Undantekningin frá meginreglunni um að sök sé skilyrði bótaskyldu er hlutlæg bótaábyrgð.

Hlutlæg bótaábyrgð stofnast án tillits til þess hvort tjón verði rakið til sakar. Kvörtunin snýst um að möguleg truflun í raforkukerfinu hafi valdið tjóninu þann 1. mars 2020, en ekki um skerðing á afhendingu rafmagns eða spennubreytingum sem RARIK beri ábyrgð á sem jafna megi við skerðingu á afhendingu rafmagns og því á ákvæði 8. tl. 3. mgr. 16. gr. raforkulaga nr. 65/2003 um hlutlæga bótaskyldu vegna langvarandi skerðingar ekki við.

Samkvæmt því sem kemur fram í málinu virðist ekki vera hægt að heimfæra tjónið til frávika utan viðmiða sem tilgreind eru í 11. gr. reglugerðar nr. 1048/2004 um gæði raforku. Í ljósi framangreinds telur Orkustofnun að RARIK sé ekki ábyrgt fyrir tjóni á prentplötu í heitavatnspotti og ber fyrirtækinu því ekki að bæta það.

Ákvörðunarorð

Kröfu *G* um að RARIK sé bótaskyld vegna tjóns á prentplötu í heitavatnspotti að *V*, 311 Borgarnesi er hafnað.

Stjórnvaldsákvarðanir sem teknar eru af Orkustofnun á grundvelli raforkulaga og varða gjaldskrá eða starfsemi flutningsfyrirtækisins eða dreifiveitna sæta kæru til úrskurðarnefndar raforkumála sbr. 1. mgr. 30. gr. raforkulaga nr. 65/2003. Kæra til nefndarinnar skal vera skrifleg og skal hún borin fram innan 30 daga frá því að aðila var tilkynnt um ákvörðun.

Virðingarfyllt,
f.h. orkumálastjóra

Hanna Björg Konráðsdóttir
lögfræðingur

Sigurður H Magnússon
verkefnastjóri

Afrit sent: RARIK, Dvergshöfða 2, 110 Reykjavík.